

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Co[n]fessionale domini Antonini archiepiscopi Flore[n]tini

Antoninus <von Florenz>

Hagenaw, 1508

VD16 A 2955

De homicidio triplici. s. corde ore & ope[...]. ca. i.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30653

Interrogatorii pars prima.

psit vel dure locutus ē, vel puocauit ad irā, vl' nō suppoztantit eos, vel diligent nō puidit, veniale est.

De gubernatiōe familie.
Caplm scdm.

Non pro:

Suidit magnis necessitatib' vict' z vestitus filioꝝ, vxoris, seruoꝝ, cū posset ex auaricia vel crudelitāte mortale ē. Itē si ppter h illegitimos filios misit ad hospitale, vl' seruos q̄ sibi bñ seruierūt. Si non adhibuit diligētā ad hoc vt boni essent z mandata dei z ecclie obseruarent, vt de p̄fessiōe, cōmuniōne: auditiōe misse: d̄ honestate z hmōi, z si notabilem in h p̄misit negligētā: nō curādo vel nō corrigēdo mortale est vel veniale graue. Si dixit vxori p̄ba cōtumeliosa vocādo scortū z hmōi, vel verberauit aspere sine causa rōnabili, s; ex iniuria mortale ē, sc̄cus si alias ei dura et aspera loquit. Si vxor cōtendit cū viro in licitis reb' nolēs obedire ex h puocans eū ad blasphemādū deū vel sanctos vl' ad aliud grande incōueniēs mortale est, si est occasio data ad hoc. Si vir p̄mittit vxor

rem facere vanitates aut ornare vel tripudiat' z hmōi et alia mltū puocātia ad lasciuam mortale videt, si hō nō videt multus excessus veniale.

Pater q̄ mittit filiaꝝ ad choreas ad alias mūdi vanitates, z non ducit ad missam p̄fessionē, cōmuniōnē, peccat mortāl'r, z n̄ videt posse excusari a mortali. Si dñs vl' domina nō puidit necessitatib' corp'alib' seruoꝝ z ancillarū z infirmos mittit ad hospitale, z nō curat d̄ necessitate eorū, vl' n̄ dat eis habilitatē ad p̄fitendū cōicandū, audiēdū missā cū possit, vl' facit i festis laborare, mortale est in qlib' horum. Si nimis dure vel nimis remisse alias se habuit in gubernatione familie in quo omnes delinquūt etiam p̄fecti cōmuniter veniale est, dist. xxv. c. qlis.

Quintum p̄ceptum de homicidio, c. vnum.

Non occi:

Non occideris, z p̄mo q̄ re. Si occidit extra ordinē iuris aliquem voluntarie, vel preter intentiōez a casu dando operam rei illicitē, vt in ludo noxio, vt ad facta, vel etiā rei licite, sed nō ad

hibendo debitā diligentia vt
 pñciēdo tegulas d̄ tecto mor
 tale est. z casus ep̄is reservat̄.
 Itē si ex necessitate enitabili
 z etiā inenitabili. ad quā pue
 nitur culpa. puta qz adulter
 est inuentus a viro mulieris
 adultere q̄vt mortē euaderet
 eum occidit. interrogādū est
 de cā homicidij. Si iudex
 occidit aliquē innocentē fm̄
 iura. vel aliquē nocētē. sed p̄
 ter ordinem iuris. vel fm̄ p̄
 cessum ordinariū. sed nō ha
 bens legitimū dominiū. vel
 habens ptātem sed non ex ius
 sticia sed ex vindicta vel aua
 ricia vel crudelitate. et est cas
 sus episcopalis. nisi in vltio
 puncto. Si mulier grauis
 da quesitit abortum p̄ medis
 cinas. v̄ labores. vel p̄ aliuz
 modū. etiam si non sequat̄ ef
 fectus ē mortale in ea. z i q̄li
 bet. p̄sulente z coopante ad h̄
 non tamen est casus episco
 palis. Si vero sequitur ef
 fectus z puerperium erat for
 matū i vtero. homicidij ē in
 ea z in coopante et cōsulente
 vnde casus episcopalis ē. In
 aliq̄b̄ etiā lc̄cis si non sequit̄
 effectus p̄ synodales p̄stituti
 ones est episcopalis. z alicuz
 bi est excommunicatio. Si
 occidit mater filium vel filis

am sponte ad occultandū cri
 men suū grauissimū est z mul
 to plus si nō baptisatū. Si
 pater filiam. vel frater sororē
 fornicantem. si vir vxorem. si
 vxor virum propter odiū vel
 amorem ad aliquē alium. si fi
 lius patrem vel matrē ex ira
 vel auaricia. vel fratrē frater
 gūissima sūt z digna magna
 penitentia. et episcopo refer
 uata. Et nota q̄ episcopi so
 lent communiter eos mitte
 re qui ire possūt pro casu ho
 micidij ad penitentiarios cus
 rie ad terrorem incutiendum
 Si tamen nolunt: possunt
 absoluerē tales per se vel per
 alios. Ideo pape non reser
 uatur.
 Si mater vel nutrix suffo
 cat filium vel filiam quem te
 net iuxta se inaduertenter op̄
 primens eum mortale est p̄
 pter negligētiam. et est epi
 scopalis.
 Si mulier grauida p̄ter in
 tentiōz abortit. si commisisset
 ibi notabilē negligentia puta
 qz nimis saltauit. v̄ quia ni
 mis iordinate laborauit. v̄
 p̄pter inordinatas lasciuas
 non esset absq̄ mortali pctō.
 Idem in viro vel alio pec
 tiente eam vnde hoc sequit̄.
 Secus vero si nō esset in cā.

Interrogatoriū pars prima.

Si quis etiā non occidit, tū
mutilat aliqđ membrum vel
reddit inutile, aliter extra or
dinē iuris, v'l vulnerat v'l als
pcurit aliquē ex iniuria pec
cat mortaliter. Itē si iniuste
in carcerat, vel tenet p violen
tiam ne liber possit abire, nisi
faceret p pūctū tēporis ad im
pediendū malū ei⁹. Si cle
ricū hūc tū p mām tonsurā
est excōicatus. Si qđ p bo
vel mandato scz mandando,
psuadendo, p sulēdo, ratificā
do vel incitādo coopat aliqđ
pdictorū vel mortem v'l cor
poralē lesionē peccat mortali
ter, etiā si nō sequatur effect⁹
Sed si sequitur effectus gra
uius est, z si pcurit vel h mōi
in carceratus esset clericus v'l
religiosus in q libet pdictorū
casu pcurit vel includēs
est excōicatus, nisi esset p lat⁹
eius q bec faceret cā correcti
onis. Et vbi in pdictis, scz
mandato p silio coopatiōe v'l
facto si esset enormis iniuria
facta clerico v'l religioso non
pōt absolui citra sedem apli
cam vel legatum vel summū
penitentiariū. Secus p si
n eēt enormis iniuria. De hu
iusmodi materia habes diffu
se in. iij. pte sūme. Enormis
iniuria dicit qñ ad mutilatio

nem membri seu effusionem
sanguinis magnā, s, p vulnus
illatū pcessū fuerit. Aut si in
epm vel in abbatē ppiū ma
nus violēta iniecta sit, vt ca
cum illoz, de sen. excom. Aut
em dē enormis arbitrio boni
viri ex circūstantiis locoꝝ tē
porū, psonaz, vt instit. d iure
naturali, s, atrox. Vel si est
facta religioso, qz nō absoluit
talis citra sedem apostolicā
vel legatū ei⁹, v'l eius summū
penitentiariū. Secus p est si
nō esset enormis. Si qđ in
terfecerit vel mandauerit vel
fecerit interfici aliquem chris
tianum per assassinos, etiaz
si nō sequatur effectus est ex
cōmunicatus et depositus oī
gradu ordine et dignitate se
culari v'l ecclesiastica, similit
receptor et defensor h mōi as
sassinor, c, p humani, de hos
mici, li. vj. Dicūt assassini q
dam heretici, vide d h in. iij.
pte sūme. ti. j. Si qđ desides
rat mortē alterius deliberata
ratiōe in malū alteri⁹, siue ex
odio siue inuidia siue ex aua
ritia, vt habeat eius bona, v'l
ex luxuria vt aliam accipiat
vel ex supbia vt i platiōe suc
cedat v'l ex acidia ne habeat
causam gubernandi eū, v'l vt
sit magis liber et non habeat

corripientē: in quolibet horum est mortale: secus autem si homo considerat ne ipsemet vel ille deum amplius offenderet vel ne peior efficeretur: aut ne bonis personis vel ecclesiis dei noceat: sicut tyranni. Si homo quis ex impatiencia et ira percutit seipsum iniuriose peccat mortaliter et si clericus sit: excommunicatur: secus si ex zelo deuotionis ad reprimendam carnem vel temerarios: non tamen abscondere aliquod membrum aliis peccaret mortaliter et efficeretur irregularis: et si esset laicus esset excommunicatus. Si occidisset vel vulnerasset aliquem in loco sacro esset sacrilegium et ecclesia violata. Si per violentiam etiam si sit officialis eduxerit malefactorum vel debitorem de loco sacro: vel fecerit eum capi peccauit mortaliter.

Si fecit vel fieri fecit tornea mentum: vel aliquod spectaculum ubi fit periculum vite mortale peccatum est. Sextum preceptum de luxuria actuali et speciebus eius. c. vnus.

De me

n chaberis. Luxuria actualis quod committitur extra matrimonium spiritus est mortale peccatum in omnibus speciebus suis: quod omnes habent ponunt: quod disticte oportet eas confiteri vel interrogare confitentes si a seipsum non dicunt: nullo modo tamen necesse est interro-

gare de his omnibus: nisi necessitas cogat: ne quis addiscat quod nescit: sed putat uenit personis que confitentur: et cum habet vltima spes non est ultra descendendum ad alias particulares circumstantias non necessarias. et cauto ac honesto modo interrogandum est. Si cognouit solutus solutam. que dicit fornicatio. et si est meretrix vel serua sua vel alterius. vel vidua. et etiam si tales induxit ad peccatum.

Si tenuit concubinam. et quanto tempore. quod ultra fornicationem est ibi scandalum primorum. quod publicum licet sit fornicatio. Si virginem deflorauit extra matrimonium. quod dicit stuprum. et si duxerit eam permittendo ducere in uxorem cogendum est in foro conscientie. vel ducere eam in uxorem sibi. vel eam dotare si potest et iuriscientiam est penitentibus eiusdem si hoc nescierunt. Si ipse solutus cognouit uxorem alterius. vel ipse uxorem cognouit solutam. quod dicit adulterium. et est duplex quantum uterque est coniugatus. Si intulit violentiam alicui. quod dicit raptus. et si contra voluntatem parentum grauius est. Si nupte vel virgini vel moniali grauisimum est. Si cognouit consanguineam suam. vel consanguineam uxoris sue usque ad quartum gradum consanguinitatis.